

Orosz László

Szekér Endre hetvenöt éves!

Köszöntését fél évszázados barátságunkra való visszaemlékezéssel kezdek. 1961-ben lettünk kollégák a Katona József Gimnáziumban. Bandi tanyai meg városi általános iskolai tanárság után az előző évben került oda, engem akkor helyeztek vissza régi iskolába. De nem akkor ismertük meg egymást. Én is olvastam az ő *Kiskunságban* megjelent írásait, ő is az enyéimet az *Irodalomtörténetben*. Emlékezhettünk arra is, hogy az 50-es évek elején rövid ideig helyettesítettem a Katona Gimnáziumnak abban az osztályában, ahova akkor járt.

Hamarosan egyre erősebbé vált bennünk annak a felismerése, átélése, hogy közös az érdeklődésünk, szeretetünk az irodalom iránt. Később fölfedeztük azt is, hogy párhuzamok adódnak az életrajzunkban. Bandi tíz nappal korábban, ám tíz évvel később született, mint én. Ebből következett, hogy többször is együtt köszöntöttek bennünket.

Korai, még a *Kiskunságban* megjelent írásaiban figyelhettem, figyelhettünk föl arra, hogy az 50-es években szokásos, sőt kötelezőnek tekintett mód helyett nem az „eszmei mondanivaló”, a közéleti állásfoglalás felől közelítette meg a műveket, hanem a stílusuk felől. Krúdy stílusáról, Tóth Árpád jelzőhasználatáról, József Attila költői eszközeiről, Garcia Lorca lírájának népiességéről értekezett, glosszákat írt Füst Milán költészetének stílusáról. Ezek a korai tanulmányok nem kerültek ugyan bele a legkiforrottabbakat tartalmazó kötetibe, az 1991-ben kiadott *Erős várunk a versbe* meg a 2003-ban megjelent *A stílus – az író* címűbe, érdeklődésének sajátosságát és módszerének jellegzetességét már az említettekben is fölfedezhettük és a későbbiekben is nyomon követhettük.

Igen gazdag a hetvenöt éves Szekér Endre munkássága, különösen, ha számba vesszük, hogy egész seregnyi költővel, íróval foglalkozott. Doktori értekezését Gárdonyi Gézáról írta: *A nominális stílus jelentkezése Gárdonyi műveiben* címmel jelent meg 1975-ben az ELTE Nyelvtudományi Dolgozatok című sorozatában. Monográfiát írt tisztelt és szeretett egyetemi tanáráról, *Benedek Marcellről* (1994-ben jelent meg az MTA Irodalomtudományi Intézetének kiadásában) és barátjáról, *Buda Ferencről* (1996-ban adta ki a Forrás). Benedek tanári hivatásában volt hajlamait és szándékait megerősítő példakép, Buda abban, hogy a költői szó erejét és felelősségét hitelesen átérezze és érzékeltesse. Egyikük a tanár, másikuk a kritikus, az esszéíró számára szolgált tanulsággal, de természetesen olyannal, amely mindkét tevékenységét áthatotta és áthatja.

Szinte lehetetlen számba venni, ki mindenkiről írt. Legutóbb megjelent kötetében csaknem félszáz tanulmányban, ha jól számoltam, harmincnyolc költő, író műveit elemezte. Sokszorosára növekedne ez a szám, ha végigpásztáznánk valamennyi írását, a napilapban, a *Petőfi Népében* megjelent kritikáit is. Érdeklődési körének tágasságát mutatja, hogy a hazaiakon kívül a tágabb hazában: Erdélyben, Felvidéken, Vajdaságban élőkkel is gyakran foglalkozik, s számon tartja az emigráció magyar irodalmát is. Magas szám jönne ki, ha összeszámlálnánk, tanulmányai, esszéi, kritikái hány lapban, folyóiratban jelentek meg, s reméljük, jelennek meg ezután is.

Kevés kivétellel személyes ismerősei azok, akikről írt. A *Forrás* helyettes főszerkesztőjeként nyílt alkalma arra, hogy széles ismeretségi kört alakítson ki, de az is valószínű, hogy voltak, akiket vonzó egyénisége nyert meg munkatársul a *Forrás* számára. Kántor Lajos az *Erdélyi Napló*ban írt arról, hogy „vándoríróasztalainak” legkedvesebbike Kecskeméten, Szekér Endre dolgozószobájában található. Álljon itt legalább egy mondat a humoráról is! Ryszard Kapuściński, a *Forrás* lengyel munkatársa mondta: ha fiatalabb volna, megtanulna magyarul, hogy tolmács nélkül élvezhesse Szekér Bandi anekdotáit.

Kiváló tanár volt, 1970-ben kapta az ezt tanúsító kitüntetést, 1993-tól nyugdíjas. Fiamtól tudom, hogy tanítványai mennyire élvezték az óráit. Sokféle módon keltett érdeklődést a fiatalokban az irodalom, a színház, a film iránt. Vers- és prózamondó diákjai érmeikkel tértek haza a gyulai diáknapokról. Az iskola dísztermében évenként sorra került kulturális seregszemlén az osztályai élen jártak színvonalas műsorokkal. Egyet emelek ki közülük: Pilinszky János *Sötét mennyország* című oratóriumának bemutatását a könnyekig meghattott szerző jelenlétében.

Öröm volt Vele egy iskolában tanítani, öröm az írásait olvasni, öröm – sajnos előrehaladt korunk miatt egyre ritkábban – Vele beszélgetni.

Bandi, Isten éltesen erőben, egészségben mindnyájunk és az utánunk következők örömére!